

MANTISSA
DECISIONUM
SACRÆ ROTÆ ROMANÆ,
ad Librum Quartum
THEATRI VERITATIS & JUSTITIÆ,
CARDINALIS DE LUCA,
Qui est
DE SERVITUTIBUS, USUFRUCTU,
Retractu, & de Emphyteusi, &c.

ARGUMENTA DECISIONUM
DE SERVITUTIBUS, USUFRUCTU,
Retractu, & de Emphyteusi, &c.

DECISIO I. *Forolivieni Muri.*

Nuncians novum opus, debet clare, & liquidè intra tri-
meſtre docere de jure suo ad impedientiam fabricam;
alijs nunciato datur licentia fabricandi cum cautione de
demoliendo in casum succumbentia. Offenditur plenus ex
pluribus conjecturis, quando paries dicatur proprius edificare
volentis, & non communis cum eo qui nunciavit no-
vum opus, & vult impedire fabricam. Et simul dilucidatur,
ex quibus partes dicatur apud auperadandum.

DECISIO II. *Intermanni Juris pacendi.*

Statutum à Laicis conditum pro delegacione, aut restri-
ctione illius pars, in qua est via, remaneat ex alteri con-
senser, quo flante saepe summis Pontificis extencionem
concedere, ut Ecclesiasticas personas afficiat.

DECISIO III. *Cajetani juris transiendi.*

Via, ac transitus alicui competens pro tenimento, & praedio,
si illius pars, in qua est via, remaneat ex alteri con-
senser, confiteretur concessio facta cum opere viae ad effe-
ctum tundidam partem predii remanentem, ad quod alia
de non potest haberi accessus, pricipue si per longissi-
mum tempus concedens transiit per antiquam viam;
ex qua obseruantia colliguntur, talem suisse voluntatem
contrahebent, & quod iure contractus, & non familiariatis,
concedentes transiit.

DECISIO IV. *Romanæ Fabricæ.*

Feneſtra qui habent prospectum in Monasterium Monia-
lum, non sunt aperiendæ, & aperta vel sunt in totum
claudende, vel ita providendum per appositionem repa-
gulariorum, ad hoc arceatrum prospexit. Et eadem de
causa est prohibenda elevatio fabricæ postea propæ tale
Monasterium, si ex fabrica elevanda habeatur prospexit
intus illud, vel ait ita suffocatus remaneat ex nova fa-
brica, ut Monialium infirmitates refutare posint.

DECISIO V. *Romanæ Retractu.*

Conſtituto Gregorii XIII, super retractu, ac jure congrui
non disponit, quod retrahens ab Ecclesia ad ornatum
urbis teneat illi dare corpus stabile æquivalens in fru-
ctibus; sed fat est, quod solvat iustum pretium cum du-
decima pars augmento: firmatur hic articulus in hac
dicta decisione, tam ex verbis, quam ex ratione ejus-
dem Constitutiones Gregorianæ.

DECISIO VI. *Romanæ Fideicommissi de Avila.*

Multiplicum à Testatore injunctum, qui non adimplievit,
tenet ad damna, & interesse; nec potest se queri per
viam compensationis, cui resiliat voluntas disponentis.
Ususfructus legalis patri competens, intelligitur prohi-
bitus ex conjecturis, prudentis judicis arbitrio appro-
bandis. Qui de jure tenet ad alimenta, donata cén-
fetur, si non fuerit protestatio de animo compensandi.
Bona qua ex causa necessaria subduta sunt ex fideicom-

mito, licet fuerint redempta, sunt libera, quando
redimens illa acquisit pro se, & hereditibus.

DECISIO VII. *Romanæ Legitimæ.*

In hac elegansissima decisione exacto studio expeditur
gravis ille articulus. An Mater infinito filios in legi-
gitima, possit ea onus apponere, quod pater remanet
exclusus ab usufructu super eadem legitima, & magis
ruraliter refolvit pro affirmativa, declarato, in quibus
terminis procedat *dec. 239. n.6. & sequent. par. 5. recent.* in
qua videbatur S. Rota sensisse contrarium.

Ut patri prohibitus censetur huiusmodi legalis ususfruc-
tus, doce & solede offendit, sufficere tacitam dispo-
nentis voluntatem elicite et conjecturis iste adductis,
quas tuncm considerandas esse docetur, & pro arbitrio
judicantis regulando à qualitate personarum, & circum-
stantiis facti; & inde concluditur, quod prohibito usufruc-
tu ex conjecturâ Testatoris voluntate, neque etiam per
patrem prætendit possit commoditas fructum; cum
qua S. Rota gravissima auctoritate remanent confirmata
ea, de quibus in precedens *controv. 113. & 114.*

DECISIO VIII. *Carpentorades Fideicommissi super reservatis.*
Substritus haber electione vel vindicandi bona ab har-
eade grava alienata, vel agenti ad reintegrationem fe-
deicommissi, & de quibus alienationibus hac reintegra-
tio fieri debeat, an de jure pacendi, & iure incantus
per harēam gravatum alienatum, vel de bonis in emphy-
teusi concepit. Bona per ipsum jure prælationis re-
tentia cum eodem commido fideicommissi, fecit verò
adiectione in solo fideicommissario construita.

DECISIO IX. *Romanæ Domini.*

In hac decisione plenus ostenditur, quando contractus anno
dicatur emphyteusi, seu portis censu, vel annua pre-
statio, & plures in illa afferuntur conjectura emphy-
teusi excludentes, & similis in ea firmatur, quando cen-
sus, vel annua præfatio sit redimibilis.

DECISIO X. & XI. *Cajetani Caſtorum.*

Quamquam renovatio emphyteusi dicatur non inducere
novum titulum, id tamen intelligentem est quod pa-
cium, & conventiones in prima investitura contentas:
fecis respectu qualitatibus personarum, quibus factenda sit
renovatio, qua concedenda est proximioribus ultimi
emphyteuti, nulla ad missa distinctione inter agnos, &
cognatos, sive inter ascendentias, & descendentes, sive
transversales, & iuxta ordinem intellata successione, &
& propter et in emphyteusi pactione masculina, licet
Ecclesiastica, non existans masculis, renovanda est
emphyteusi filiabus ultimi definiti.

DECISIO XII. *Mantuana Bonorum.*

Ecclesia non potest ammenare bona emphyteistica devo-
tione, sed tenet iterum renovare, quando vel concur-
rit

Super Mat. de Servitutibus, &c.

rit immemorabilis confuetudo renovandi, vel bona à
principio erant sterilia; ex quibus predicta confuetudo,
& sterilitas probentur. Et renovatio deberet somnia

INDEX DECISIONUM.

- C Cajetana Juris tranſeundi, *Veneris 11. Martii 1697. Priolo*, Decisio III.
Cajetani Caſtorum. *Veneris 21. Januarii 1701. Molines*, Decisio X. & XI.
Carpentorates. Fideicommissi super reservatis, *Luna 12. Maii 1692. Priolo*, Decisio VIII.
Forolivieni Muri *Veneris 26. Junii 1682. Guaxardo*, Decisio I.
Intermanni. Juris pacendi, *19. Januarii 1695. Emeris*, Decisio II.
- M Mantuana Bonorum, *Veneris 14. Januarii 1707. Molines*, Decisio XI.
- R Romana Domini *Luna 12. Maii 1698. Mati*, Dec. IX.
Romana Fabricæ, *Luna 7. Martii 1701. Capriola*, Decisio IV.
Romana Fideicommissi de Avilla, *Veneris 2. Maii 1698. Piso*, Decisio VI.
Romana Legitimæ, *Luna 16. Junii 1698. De la Tremouille*, Decisio VII.
Romana Retractus, *Veneris 28. Junii 1697. Lancetta*, Decisio V.

DECISIO I.

Decretum A. C. permittens fratribus de Paulucciis, elevar fabricam super controverſo muro, data
cautione de demoliendo in casum succumbentia, censu-
fit cor. R. P. D. meo Emerix, prævis duabus decisionibus im-
prefis in *dec. 50. & dec. 113. p. 19.* & procedendum ad eius
legitimam executionem, in tercia instantia refolutum fuit
coram Eminenti. D. Card. Taya *16. Junii 1679. & 10. Maii 1680.*
Verum cum in ultima decisione perfuncta fulserit concordia,
ea non fecuta, petebuntis Pauluccis causa expeditionem cor-
ram me in locum Eminentissimi Taye subrogato, DD. volue-
ram partes iterum audire; unde hodie revocatis ad examen
dæ decisionibus perfunctis esse in decisis respondum fuit.

Nam denid nimis literalis vita fuit dipositio text. in *l. ante. C. de nov. oper. nuncias. C. fin. cod. tirul.* secundum quam no-
rum opus nuncians, intra tempus trium mensum tenetur doc-
tere de jure suo, quo elapso permittitur novi operis pro-
ficiatio cum dicta cautione, Gratian *de 38. n. 14. Sperell. dec.*
5. n. 20. Rota coram Puteo dec. 121. & dec. 152. lib. 2. in recent. 2
dec. 6. 85. p. 29. 4. tom. 2. Quia è magis in praefatis vindicati si
locum, quia probations post lapsum trium mensum à Comite Fabricio opus prohibente facte non concludunt murum
controversum esse communem, vel non deflitatum ad adſi-
candum, pro celata, & liquida requiruntur, ita quod nulla
la remaneat dubitata, ut observatum fuit in primis decisio-
bus coram R. P. D. meo Emerix, in *rec. 10. dec. 50. p. 4. & 5. & dec.*
*113. n. 3. Quibus deficitibus celabat prohibicio, & lo-
cus erat dispositio text. in l. alias C. de servit. & agus. & l.
cum duobus vicinis. §. item multa ff. pro scio.*

Non fuit probata muri communio, ut eam allegans proba-
re tenuerit Rot. coram Ubald. *dec. 152. n. 2.* Nam iterum por-
teratis signis ad illam suadendum cumulatis prævalere vi-
debantur illa adducta à fratribus de Paulucciis communio
exclusiva, jilfi enim cum mappa seu planta domorum judi-
cialiter facta, peritis, textibus, & alijs iuribus ponabant sub
oculis rectum eorum dominum in variis locis tegere murum
controversum, & filicidia protendit ultra cumdem ver-
sus filium Comitis Fabricii, habere in eo latinas, & tres cam-
os, quorū duo penetrant ultra dimidiam muri & tertius
etiam protrahit intramurum, item quinquaginta, & octo
tigni seu trabes subtinentes corum tecum; quorum aliquæ
totum murum perforant, & denique in alio muro proprio, &
non controversum illorum de Paulucciis respicit, & continuat
controversum, relictis suffice lapides seu dentes, & ut alii di-
cunt, morfas colligatorias ex quibus omnibus solent. Doc-
tes deducere dominium, ut de muro supposito teclo atque stil-
licidii protensis, ex *tex. m. fin. §. Lascia ff. de serv. Urb. præd.* &
in vero seu dec. 253. n. 21. & 34. p. 7. rec. Rot. cor. Ubald. dec. 152. n. 7
of latrini Menoch. præsumpt. 73. n. 13. lib. 6. Tond. resol. civil.
8. n. 4. p. 1. dist. voto 213. n. 36. de caminis Rot. cor. Ubald. dec. 152. n. 8
3. a. voto 213. n. 36. de tignis seu trabibus. G. t. at. decept. 263. n. 9
1. Tond. de resol. civil. 88. n. 5. & tandem de dentibus seu morfis
colligatoris, d. voto 253. n. 20. & seq. cum ibi allegatis & late de
his omnibus, in Dec. busus causa. & in specie in dec. 50. n. 7. ad n. 11. 10
p. 19. rec. & 16. Junii 1679. §. signa vero, cum duobus seqq. coram
Emen. Card. Tay.

Sigilum autem adductum à Comite Fabricio visa fuerunt de-
bili; nam omisisti alii, quae ex inspectione Mappe, & re-
lationibus peritorum remaneant sublata, fentrelles, quas
vocant imperiales, annuli ferrei, & tigna seu trabes in eo
appo-

- apposita, exceptis duobus, de novo ac recenti immensis in muro integrè confitudo à Paulucciis, vix penetrata tertiam partem muri, & non sicut facta contemporaneum cum fabrica ejusdem, sed per rupturam, & eodem modo alii muri Comitis fuerunt eidem colligati, ut resulerunt Periti, ita ut remanenteant ex quo clandestine fieri potuerint: Gratian. *discept. 263, sub n. 9. & seqq. Tond. d. ref. 88. n. 6. & in concurso tot aliorum signorum supra relatorum non justificant communione, cum prævaleat illius pars, quæ plura signa adducit, Cagnol, in l. sub *reprobantia* 5, ff. de serv. iur. Crot. *conf. 153. n. 20. & 23. lib. 2. Thes. dec. 219. n. 4. Rot. co. Ubaldo. dec. 152. n. 9. Sed potius servitum indicare videtur, Rot. co. Ubaldo. dec. 152. n. 9. & d. voto 253. n. 4. & seqq. & 27. reg.**
- At quando ex his aliquo modo interri posset ad communione, adhuc prohibeatur, jus non est, justificatum, cum murus appearat destinatus ad fabricandum; illius enim vertex caret pinnis, corona, & superficie, ut dicunt, ad dorsum Afini, aliisque signis denotantibus esse divisorium; & contra fundamenta sunt cragia, & profunda quinque pedum, ac altitudine quindecim pedum, & super eo sunt immixta tigra, & confituta manifiones, quæ omnia denotant esse destinatum ad elevandum, & fabricandum, Gratian. *discept. 372. n. 47. Thes. dec. 41. n. 24. & seqg. d. voto 253. n. 10. 11. & 12. 14. Eminen. de Luca d. 6. n. 8. tit. de serv. ac proximè locum, seu vicinum id prohibere non posse, Vegg. conf. 53. n. 28. & seqg. & 15. n. 33. & seqg. Gratian. discept. 572. n. 55. in fin. & seqg. Thes. dec. 23. n. 4. uers. in contrarium, & in d. voto 253. n. 69. & seqg. cum aliis in d. dec. 50. n. 16. part. 19. rec.*
- Nec dici poterit dividi, ex quo existat inter duos curricula, & ex prætendo ejus inhabilitate ad sustinendum magorem fabricam, ex quo primi dum ex quinque pedibus fundamenta sint facti ex glarea, & fragmentis, & murus supra positus non sit calcus, sed limo, seu terra, & ut dicunt, malta compositus; quoniam confidatur etat, profunditate, ac altitudine perennece sequitur, ejus constructores non ad dividiendum tantum, verum etiam ad fabricam eundem destinata, cum pro divisione tantum huius subtilium murus, scilicet altitude quinque pedum, & ex quo facilius expere, faciens inutiles, ut advertit in d. voto 253. n. 14. p. 7. rec. atq; similes muros, sicut supra constructos esse capaces elevationis, restatis fuerint periti, & ad eum exemplum Comitis Fabricii, qui murum, 17. confrontit, & elevavit ex eadem materia, & de similibus muris apud elevationem, & fabricam, regquent judicium peitorum Emin. de Luca de serv. d. 6. n. 8. *sec. obstat, vers. 2. tollitur;* & quatenus autem poterit de insufficiencia, poterunt Paulucci illum munire, ac si suis sumptibus stabiliter efficerent, ut abque periculo superadieantur, ut ex Thes. dec. 41. n. 12. dictum init in d. dec. 113. n. 12. p. 9. rec.
- Nec subtiliter, quod adscitetur ad simulationem, quia quis intendit jure suo ad proprium commodium, non autem 19. ad alterius damnum adficatur de jure presumitur, glos. in l. *fluminum* 5. fin. non teneri, ff. de damn. & inf. Galli. *obser. 69. n. 30. lib. 2. Handed. con. 8. n. 34. lib. 1. Rot. in rec. dec. 530. n. 1. coram Duran. dec. 450. n. 9. coram Coccino. dec. 2209. num. 12. ita ut emulacionem allegans eam probare teneatur, 20. Galli. *obser. 69. n. 13. Rota coram Duran. dec. 450. n. 9. coram Coccino. dec. 2209. n. 13. Quæ in praefiti constat, ut quia constat de utilitate adficatur, tunc quia nullum damnum inferunt domui Comitis Fabricii, non obstante prætendo impedimento ventorum, & offuscatione luminis, dum ventorum, & offuscatione luminis, dum venti non impeditur, 21. tur ex nova fabrica facienda, sed ab alia ac eadem facta ut probatum fuit in tercia Decif. R.P.D.-Emerix 113. n. 8. & seqg. 19. & lumina non offuscantur, cum inter utramque dominum remaneat atrium seu curtia latitudinis decim, & octo pedum, & longitudinis viginti octo.**
- Et ita ex his, & aliis plenius deductis in prætensis Decisionibus, decisum fuit, utraque patre informante, &c.

R. P. D. E M E R I X.

Interamen. Juris Pasceendi,

19. Januarii 1695.

ARGUMENTUM.

Statuum à Laicis conditum pro denegatione aut refudiacione juris pasceendi, pro boni publici causa factum censetur, quo stante solet factum Pontifex extensionem concedere, & Ecclesiasticas personas officialias.

S U M M A R I U M.

*S*tatutum Laicale pro bono publico factum si Ecclesiastica submitti debet, Maxime ut num. 4.

Nec similiter, quod prohiberi nequeat pasceorum usus

Principi, praesertim in bonis propriis, vel quod saltem exercitantes, & ultra quam decet, gravis reputari debet pena iuliorum trium pro qualibet animali, & contraventione, etiam si damnum exinde non sequatur illum, ac modus etiam ipse procedendi per inquisitionem, siquidem tam probitio, quam poena, & modus bene suftentari valent de jure, ratione publica utilitas, & quietis, quæ privati etiam incommodi prius redimi oportet, ut late firmatum fuisset dicta decisione.

Et quod tollit omnem difficultatem, omnia dicti posse, quod Breve caderet in quaestione ad effectum confessionis, quia tunc inquirendum est de illius justitia: at quoque, ut in presenti, cadit ad effectum extensio illius justitia supponi debet, solimque videndum, an ex effectu dicti, plusquam subesse videatur, ratio subit extensionem facienda.

Et ita, &c. altera &c.

R. P. D. P R I O L O.

Cajetana Juris Transfundi,

Vener. 11. Martii 1697.

ARGUMENTUM.

Via, ac transitus aliqui competentes pro tenimento, & predio, si illius pars, in qua cffia, fixis, ut alio concilia, censetur concessio facta cum opere via ad effectum eiusdem ad partem predii remanentes, ad quod aliunde non potest haberi accessum, precipue si per longissimum tempus concessus transiit per antiquam viam, ex qua observantia coligitur, talem tuisse voluntate contrahentium, quid jure contractus, & non familiaritatis, concedens transiit,

S U M M A R I U M.

- Res censetur concisa cum more quod habet servitutis itinerary.
- Reservatum censetur in concessione rei totum id quod respicit necessarium usum rei.
- Res, remanentes sine via ac iterme, infrastructo a se, ac proinde censetur iter, & via reservata.
- Res censetur subiecta cum more via ac transitus, quando alias concedens vel non habet adiutum vel validem incommunum ad rem proprium remanentes.
- Observatio declarat, quid quis habuit rem cum onere transiit, dum illum passus fuit per longum tempus, & n. 6. & 7.
- Jus familiaritatis redditus ex actione multiplicata, & ex preambulo, tanta tuisse voluntate contrahentium voluntatem usque ab initio contractus, ut in puncto advertunt Cyriac. 4. 6. *contra 27. n. 5. & seqg. & Rocc. foliat. 171. n. 8.*
- Nec huiusmodi observanties revocari potuit in dubium, quia justificata remanet ex impossibilitate aliunde transiendi, ut constat ex plana judicialiter confessa, & clarissime in extitibus formite examinatis vigore remissorie Rotalis; qui cum deponant a tempore quo possunt recordari, tam Joannes sublocatorum, eliusque filios, quam eorum colonos ac villos semper iter habuisse per vineam, ingredientio, & egregiendo etiam cum beneficiis operatis vino, & lignis, aliisque rebus absque illa contradictione subducitoris ex his actibus, & quidem longo tempore spatio continuatis, necum comprobatur contrahentium observantia, ut in puncto tradit Gratian. *discept. 681. n. 1. cum seq. ubi sub n. 4. plures refert concordantes, sed ex illorum multiplicitate, & ex praesabulo titulo implicata referentia, & continuata posse, non cogit quid emere a vicino, quando constat, quod illi super predicti vicini competit ius transiendi.*

D E C I S I O N I I I.

Joannes de Conea investitus de tenimento consistente in operibus 8. terrarum, quod antiquitus erat unicum corpus, non vineatum, sed pro majori parte paludosum, & in fructiferum, portionem ejusdem tetrici prorata 12. operum in Emphytum subconcessit Antonio de Maffia; cumque ob paludes undeque adjacentes de tempore facta subconcessio, solum patet ad eam partem, que fuerat eidem Antonio sublocata; hinc durante vita contrahentium, non aliunde quam per locum uterque accessit ad proprios fundos, & promiscuerat uterque unus fuit stantia Navelli seu palamenti constructi, & existens in vinea Joannis sublocatoris; & quamvis post obitum contrahentium eorum successores alius temporis spatio continuaverint in eadem possessione, nihilominus sub praetextu, quod illa concessa fuerit ex precario, & resolutibili viae familiaritatis, Eleuterius filius Antonii subconductoris judicialiter se opportuniori continuatione dictæ simultanea possefuerit; & possebuit succubuit in iudicio summarissimo mantentionis, mutato deinde consilio, hodie in petitorio obtinuit coram me proponit dubium, an Francisco competit ius transiendi cum ea que debentur, tacite acceptant, ut subdit gl. in d. in vendendo 66. ff. de contrab. emplo, ubi dicitur quædam, & c. vel ut viciam, iter & aqueductum praestitum iri, si dicta sunt. Ideoque cum Joannes sublocator expresso fibi non referaverit ius transiendi, illud habere non debet per partem subductoris, etiamque aliunde non pateat, nisi iusto pretio 10 soluto, & constituo de opportunitate loci, ne vicinus magnum patiar detinentum, ad alium text. in l. si quis subducatur, ff. de religio. & iungi. ius.

Premilla siquidem submovet visa sunt ex diversis facti circumstantiis; præsupposito enim, ut fæpe dictum est, quod in toto horum tenimento non aderat nisi unicus aditus, & quod post illius divisionem continuauerit fuit idemmet transiit, dicendum est, quod per contrahentes illa tanquam omnino necessarius fuit in actu ipiusmet divisionis implicite reservata; cum ea que debentur, tacite acceptant, ut subdit gl. in d. in vendendo in figurazione casus 1. Ideoque minus applicatur dispositio text. in d. l. si quis subducatur; quia procedit in terminis illius qui subducitur habebat in fundo alterius: via autem de sepulchrum non habebat, & propter eum ut illam legitime obtineret, alio modo fibi acquirere non poterat, quia per solutionem pretii quod fecus dicendum est in casu presenti, quia Joannes de tempore sublocationis vinea transi-

jam

iam habebat, neque necesse erat, quod illum sibi pretio comparare; id eoque ne prejudicatus remaneret ex ipso acto sublocationis, censendum est illum reservasse, & modo iusto compellerebat ad solvendum premium dicti transitus, quando tempore stipulati contrarius illum jam legitime possebat, ut currente huic obiecto tradit Rocca *scilicet cap. 177. n. 11. cum pluribus legg. lib. 2.*

Nec ex eo, quod per viam existentem in parte maritima confracti fuerint duo pontes pro majori commoditate sub locatoris, cedisse vita est necessitas transudi per vincere Eleuterius, quia hoc idem comprobatur eamdem servitum, alias conductor tales pontes non fecerit, sed illum non tollit, nam ut deponit testes dati in *Summar. responsionis pro Consuetudinibus. illi pontes non erant sufficientes pro transitu animantium onerariorum, & per non usum remanerunt destruci.*

Quo vero ad usum flantia Naveli, & palamenti, quidquid sit, ad quem species illorum dominium, de quo, tanquam extra dubium; non est modò inquirendum, censurum DD. illorum usum esse utrique promiscuum, & communem, ut deponit testes dati in *Summar. Francifex. 2. list. D. & alius testis adductus ab Eleuterio in suo summario. n. 2. abiecit eo, quod talis usus referit posuit ad usum familiaritatis, quia, ut fuit prænotatus, illi excludit remanet ex eadem ratione, & ex actu multipliciter, & possessione duis tèpus continuata.*

Super reliquis verò exceptionibus deducitur contra examen testium, & plantam judicialiter confessam, fatus est, quod utrumque compilatum fuerit coram iudice electo de partium consenserit, ut statim appearat de illarum insufficiencia.

Et ita utraque parte informante, &c.

R. P. D. C A P R A R A,
Romana Fabrica.

Luna 26. Mayi 1701.

A R G U M E N T U M.

Fenestrae quæ habent profectum in Monasterium Monialium, non sunt aptientes, & aperta vel sunt in totum claudende, vel ita providendum per appositionem regalorum, ad hoc ut creetur prospécies. Et eadem de causa est prohibita elevatio fabrica posita propè tale Monasterium, si ex fabrica elevanda habeatur prospécies intus illud, vel aer ita suffocatus remaneat ex nova fabrica, ut Monialium infinitates resultare possint.

S U M A R I U M.

- A**dificare in suo, ac domum extollere usque ad Cælum, cibis est permissum. & n. 15.
- Exclusi per milie annos non elevare, nisi præcesserit probatio elevacionis cum tempore habili ad præscriendum.
- Adificare tamen ac ultro prope Monasterium Monialium non licet, sive ex elevatione grave prædicimus inferius.
- Prædicationis rebus, si ex elevatione rebus propter eius inveniuntur.
- Etiam non via publica intermedia.
- Pro Monialium religiosa quæsire, & observari, Pontificis illi plura indulgentia prærogativa.
- In edificando, & elevando debet procedi cum confusa forma in loco servari solita.
- Ex fabrica elevatione prope Monasterium Monialium, si illis impeditas salubritas ventorum, illa est prohibenda.
- Fabrica antiqua deperita prope Monasterium Monialium importat, quod hoc sit faciun insta loci consuetudinem, vel quid servitus altius non tollendi sit constituta.
- Servitus altius non tollendi probatur per conjecturas, & signis ex inspectione loci resultanta.
- Fenestrae, quatuor opificium Monasterium Monialium sunt claudend in totum.
- Si vero parvum habent prospécies, debet hic omnia impediti cum aliquo repagulo.

D E C I S I O N E I V.

Possidente Joam Baptista Cervino quandam domum in regione Transylvanæ conspectu Monasterii Monialium S. Appolloniae, prætendebat illum ampliare, & in altum extolleret: verum quia ex huiusmodi edifici elevatione, multa inferebantur præjudicia dicti Monasterio, tam circa prospectum in illius Cellas, & Claustra, quam circa impenitentium folis, & ventorum, ac aëris salubritatem, Moniales novum opus nunciando obtinuerunt à sacra Congregatione visitationis Apostolice preceptum, ut nihil immovaretur. Debet ita Cervinus post variis instantias ab opere incepto, sed cum eodem defuncto, prædicta domus devenient ad Piam Do-

mum Orphanorum, & per illius Deputatos tentetur ad dicti præfectorio, expedito ex parte Monialium novo Monasterio cum inhibitione super inuocatione novi operis coram R.P.D. Patriarcha Locumtenente Emin. Car. Vicarii, eoque contra illos executo, recursum ipsi haberunt ad Eminentem Vicarium, & ab eo exponerunt confessionem Planaria, & licentiam conficeri fabricam ad illius formam; sed causa per figuram justitia remina ad eundem Patriarcham, in cuius jurisdictionem partes conferant, iste, re mature dicta, protulit sententiam, qui declaravit nullum jus competrere dicta pars domum elevandi fabricam; demandando etiam claudi fenestræ prospectum habentes in Claustrum Monialium.

Devoluta per appellacionem causa ad Rotam, & facta plures per Dominos uia mecum accessu in loco, proposuimus ho- dium — an sit locus elevationi domus, & quomodo, ac etiam locum clausurae fenestrarum? Et fuit resolutum non esse locum elevationi Domus, & etiæ locum clausurae fenestræ juxta modum.

Ratio resolutionis quod priorem illius partem fundabatur in eo, quod licet liberum sit unicuique in suo edificare, 1 dominique extollere usque ad coelum, juxta text. in l. altius, 8. & l. lib. 2. C. de ser. & aqua, etiam per mille annos domum humilem, & depremptam retinuerit, nisi quatuor concurrente præhibitione per tantum temporis spatium tacetur, ut inducatur dicatus præscriptio, glo. in l. qui inueniuntur, ubi Bart. ff. de ser. nob. pred. Cap. 10. cap. 39. Alexand. cap. 174. n. 3. lib. 2. Cyriac. contr. 28. n. 10. Ciarlin. controv. foren. 6. 30. lib. 1. Rot. dec. 92. n. 7. coram Ubago.

Nihilominus hujusmodi libertas ita absolvit recipitur, ubi agitur de edificando propè Monasteria monialium, quibus ex elevatione edificii grave prædicimus irrogare, Bart. in d. l. lib. 2. C. de ser. & aqua. Barto. cap. 43. n. 6. lib. 3. Covart. var. ref. lib. 3. cap. 15. ver. ultima prioris sententia in fin. Cab. dec. 15. 2. sub 2. ver. quod & alio cap. p. Tond. ref. ben. p. 3. cap. 146. n. 10. Gratian. n. 96. n. 9. & 10. Pignat. conf. lib. canon. 15. n. 2. tom. 9. Capyc. Latr. dec. 157.

Prædicationis in causa proposita est multiplex; primùm enim refutare ex nimia vicinitate domus, & ex affectu, qui ex illius elevatione habetur ad Monasterium, de quo agitur, quod utri receptaculum sacerdotum Virginum, a qua cumque perturbatione, & propeccia imminent servari debet, ut in e. periculum de statu regul. n. 6. ibi, ut si publicis, & munimis a peccatis separata, omnino servire Deo valeant liberas, & laeti vivi opportunitate sublata, eidem corda sua, & corpora in omnianimonia diligenter custodiunt; & pro impedimento elevationis ad hanc communiter trahunt Covart. var. ref. lib. 3. cap. 14. n. 8. ver. septimad eadem opinio. Cab. in 15. n. 9. & legg. lib. 3. Mart. dec. Sicut. 8. n. 6. Cabed. dec. 15. 2. n. 1. & 2. par. 1. Leoncl. dec. Terravir. 46. n. 10. & 11. Sperell. dec. 58. n. 64. Pacichell. de dijunct. cap. 6. mem. n. 28. & 27. Donat. præz. regul. tom. 2. q. 12. n. 1. & legg. fol. 33. ubi etiam si ad vitia publica intermedia, & ex mente Sacre Congregationis Episcoporum, & regularium Nicol. in folio. in verb. fabrica. n. 9. Capyc. Latr. dec. 157. n. 20. & 21. Card. de ser. dist. 21. n. 2. & 3. & per rot. ubi refert quamplices Sac. Congregationis Episcoporum, & regularium resolutions, Rot. coram Burat. dec. 63. n. 2. 1. & lib. adden. n. 28. & dec. 22. n. 7. coram Royas: Et hoc ratione honestatis, & religiositatis loci, pro quo militant favor loci publici præferandus est, cui inique privato, i. s. person. ff. de relig. & sumptu. fabr. n. 9. Pignat. conf. 155. n. 2. & 6. tom. 9. Quod etiam multum fuit cordi summoris Pontificibus, qui ad removenda ea omnia, qua familiantiam Religiosorum quietem, & regularum observantiam perturbare, & impedimenti, & scandali esse poscent, plurima fanxerunt, ut habetur in exordio constit. 8. & 28. Ian. memor. Gregorii XIII. & constit. 74. Pauli V.

Hoc maximè fuit admisum, stante uita, & confuetudine Urbis retinendi domos, & adiuncta in humili stræta penes Monasteria Monialium, ut pater ex dominibus circumcircula Monasterium S. Sylvesteri, è conspectu Monasterii S. Catherine de Senis, & in aliis qua passim invenerunt, qui usus, & confuetudo circa formam, & certum modum edifici sunt dubio procul observanda, ex doctrina Padilla in altius num. 8. C. de ser. & aqua ibi — litibus ita modo regulam hujus text. ut non procedat, si vellet quis etiam in proprio loco adiudicare contra coniunctam iam, & praescriptam in Urbe confuetudinem: potest enim ex ea induci, ne ultra certum modum adiudicia erigantur, i. e. C. de adiud. privata. Grammat. conf. civili. 73. numer. 9. & legg.

6. legg. Gaill. obseruat. 69. n. 16. lib. 2. Boer. dec. 320. n. 17. propria. ver. n. 11. de confuetudine, Barbos. vor. dec. tom. 2. vor. 103. n. 91. & legg.
7. Alterum præjudicium insurgeret ex impedimento aeris foliis, & ventorum, quorum defectus admodum lederet Monasterium circa aëris salubritatem, nam itante illius angustia, & structura admodum deprecta, si interior elevatio aëris adiudicari permitteretur, nimis fatigatus, & infelix redderetur aer in pluribus Monasteriis manufactis, & in ipso Allocutorio, ut patet ex accessu, & oculari impressione, ita Moniales facile remanent sepulta sunt mundo, & hominibus, quod fuit etiam confirmatum ex testimoniis plurium Physicorum affirmantur ex aëris elevatio frequentia mala in Monasteriis irreipet, majora timeri potest ex impedimento ventorum, si pars anterior domus altius tolleretur, ut latius in eorum aëresstionis data in *summario Monasterii n. 10.* Quid sane præjudicium refutans ex infelicitate aëris, & mancipatione ventorum salubriterum, fatus sufficiens fundamentum præstat pro impedimento elevatione adiudicari; ut limitatio regulam text. in altius, traduct D. in l. fin. c. cum autra C. de ser. & aqua. Card. de Lued. de ser. vor. 20. num. fin. & dis. 21. sub 14. ver. aduers. ramen. Zacc. question. medic. leg. 1. lib. 10. cons. 20. n. 1. & 2. Magon. dec. Flor. 6. n. 1. Barbos. vor. dec. 102. n. 54. Sabell. in sum. rom. 2. & adiutor. n. 13. & legg. & ver. ref. 1. 15. n. 14. si fuit firmatum in celebri Romana Altius non tollendi coram Burat. dec. 63. n. 1. & 2. & 3.
8. Animadverterunt insuper DD. quod Dominus controversus que ab antiquissimo tempore appareat in hac humili forma conficta: unde arguebant, vel fuisse si adiudicata ad servandas confuetudines aliarum domorum circa Monasteria Monialium, ut fuit superioris firmatum in s. & non maximi vel super ea inducunt fuisse servitum, ne ulterius progredieretur, seu altitudine majori exerceretur, ob impedimentum, quod usque tunc ex eodem prædictio, quod hodie vigerit, à Monialibus interponi poterit, dum facies domus, ejusque non ignobilis qualitas maiorum edificii definitiōnem demonstraret; servitus enim altius non tollendi, quia unius generativæ probatur etiam per conjecturas, & signa ex inspectione loci resultanta, ut tener Bart. in l. 1. n. 9. ff. de iur. a. quæque privat. Canafat. conf. 39. n. 48. Gratian. dis. 5. ff. 68. 1. n. 7. ubi quod admittuntur etiam verisimilitudines & indicia, Cyriac. controu. 28. n. 23. & 24. Thesaur. dec. 16. n. 4. ver. 4. sed quantum, cum aliis, per Rot. dec. 40. n. 2. post Paracchell. de iustitia dec. 71. n. 3. coram Ninot. & dec. 276. n. 4. cum lib. legg. 14. rec. recent.

Et haec quod elevationem: quo vero ad clausuram fenestrarum in secunda pars dubius contentam, non controvertitur regularis communia, quod fenestrae quæ introspectu Monasteria sunt claudenda, juxta cumulata per Sperell. dec. 15. 2. n. 1. & 2. par. 1. Leoncl. dec. Terravir. 46. n. 10. & 11. Sperell. dec. 58. n. 64. Pacichell. de dijunct. cap. 6. mem. n. 28. & 27. Donat. præz. regul. tom. 2. q. 12. n. 1. & legg. fol. 33. ubi etiam si ad vitia publica intermedia, & ex mente Sacre Congregationis Episcoporum & regularium Nicol. in folio. in verb. fabrica. n. 9. Capyc. Latr. dec. 157. n. 20. & 21. Card. de ser. dist. 21. n. 2. & 3. & per rot. ubi refert quamplices Sac. Congregationis Episcoporum, & regularium resolutions, Rot. coram Burat. dec. 63. n. 2. 1. & lib. adden. n. 28. & dec. 22. n. 7. coram Royas: Et hoc ratione honestatis, & religiositatis loci, pro quo militant favor loci publici præferandus est, cui inique privato, i. s. person. ff. de relig. & sumptu. fabr. n. 9. Pignat. conf. 155. n. 2. & 6. tom. 9. Quod etiam multum fuit cordi summoris Pontificibus, qui ad removenda ea omnia, qua familiantiam Religiosorum quietem, & regularum observantiam perturbare, & impedimenti, & scandali esse poscent, plurima fanxerunt, ut habetur in exordio constit. 8. & 28. Ian. memor. Gregorii XIII. & constit. 74. Pauli V.

Et ita quod elevationem: quo vero ad clausuram fenestrarum in secunda pars dubius contentam, non controvertitur regularis communia, quod fenestrae quæ introspectu Monasteria sunt claudenda, juxta cumulata per Sperell. dec. 15. 2. n. 1. & 2. par. 1. Leoncl. dec. Terravir. 46. n. 10. & 11. Sperell. dec. 58. n. 64. Pacichell. de dijunct. cap. 6. mem. n. 28. & 27. Donat. præz. regul. tom. 2. q. 12. n. 1. & legg. fol. 33. ubi etiam si ad vitia publica intermedia, & ex mente Sacre Congregationis Episcoporum & regularium Nicol. in folio. in verb. fabrica. n. 9. Capyc. Latr. dec. 157. n. 20. & 21. Card. de ser. dist. 21. n. 2. & 3. & per rot. ubi refert quamplices Sac. Congregationis Episcoporum, & regularium resolutions, Rot. coram Burat. dec. 63. n. 2. 1. & lib. adden. n. 28. & dec. 22. n. 7. coram Royas: Et hoc ratione honestatis, & religiositatis loci, pro quo militant favor loci publici præferandus est, cui inique privato, i. s. person. ff. de relig. & sumptu. fabr. n. 9. Pignat. conf. 155. n. 2. & 6. tom. 9. Quod etiam multum fuit cordi summoris Pontificibus, qui ad removenda ea omnia, qua familiantiam Religiosorum quietem, & regularum observantiam perturbare, & impedimenti, & scandali esse poscent, plurima fanxerunt, ut habetur in exordio constit. 8. & 28. Ian. memor. Gregorii XIII. & constit. 74. Pauli V.

Et ita utraque parte, &c.

R. P. D. L A N C E T T A.
Romana Retractus.
Veneris 28. Junii 1697.

A R G U M E N T U M.

Constitutio Gregorii XIII. super retractu ac jure congrui non disponit, quod retralans ab Ecclesiâ ad ornatum urbis teneatur illi dare corpus fæbile equivalentem in frumentis sed sat fæbile, quod solvit justum premium, cum duodecim partis augmento: firmatur hic articulus in hac decisione, tam ex verbis, quam ex ratione ejusdem Constitutionis Gregorianæ.

S U M M A R I U M.

1. Constitutio Gregorii XIII. super retractu respicit principalem ornatum urbis.
2. Constitutio prædicta in bonis Ecclesiâ retralendis imponebit omnis onus inveniens brevitatem, non autem dandi in retralendis in iunctum non legatur, nostrum non est illud addere, sed speciale Principi legem adamassum servare, ut in terminis huius constitutionis responsum fuit in voto Camerali improposito dec. 413. n. 14. & 15. p. 12. rca.
3. Fortius dolum in predicto voto. 13. concessa emphyteuticis facultate, solum sub direcione Ecclesiâ Dominio possumus a Canone liberandi, certa illis adiunctio condito tradendi retralendis in bonis Ecclesiâ retralendis imponebit omnis onus inveniens brevitatem in predicto voto. Quocirca dum in causa retralendis rei libera ab Ecclesiâ posset, repetita non fuit, inde resultat argumentum, E. Ponti-

Pontificem nullatenus emptores gravare voluisse ad text. in L. unica s. fin. autem ad deficitis C. de Caduce. tollen. Rot. dec. 599. n. 9. part. 18. recent.

Huius prelum voluntatis diversitati assit, profecto diversa ratio disponendi, quod scilicet etiam in affrancatione Canonis, imposta fuerit emphyteutis assignata rel quod redditus etiam equalis, quatenus illa solum recipit privatum emphyteuta interesse, quam ideo per est quanti plurimam emere libertatem. Reipublica nullatenus proficiat, ut non ita in simplici retroactu, ad quem afferendum, cum empator unus habet publico Urbis ornatus adificandi, & quoniam non erat, ut altera & equidem preponderanti gravaretur, fundum redditus patrem Ecclesie tradidit, contra regulam text. in l. navis ornatiss. s. cum autem ss. ad l. Rhodius. de jactu. Cravet. conf. 11. l. 8. M. Antonius. rot. ref. lib. 7. ref. 97. n. 8. 4. Rot. dec. 672. in fin. p. 1. rec.

Et revera dato contrario intellectu, Pontificia constitutio raro ad proximis posset, siquidem cum stabile investimentum domum retrahendae pretio ad fructibus correspondens, difficulter sit, ut testator Card. de Luca de serv. dist. 97. sub num. 46. nemo non videt, quod tam enixa Pontificis voluntas, solo Urbis ornatus directa, elusoris prorsus redderetur a nimis difficili adiecti oneris implemento, cum tamen primaria Constitutionis causa ea fuerit, quod omnes majori facilitate ad ornandum invitarentur, juxta verba alterius Vori Cameralis Imprestit. dec. 538. n. 87. p. 13. rec.

Clarior concinuit hae interpretatione ex parificatione bonorum fideicommissi subiectorum cum illis ad Ecclesiam spectantibus, in eodem s. 17. contenta ibi: Deinde si res Ecclesiastica est, vel etiam laicalis, sed quod scilicet fidelis commissio simillima dispositioni subiecta; sicut enim dubitari nequit fideicommissio fatis esse condulm, quoniam empori fructum premium una cum augmentatione persolverit, quamvis illud in stabilibus erogatum, fructus non aquit fundi retracti: nulla subest ratio, cur Ecclesie respectu coequalis fructus requiratur contra regulam, quod aquiparatorum eadem sub eius debet dispositio, de qua Roman. conf. 129. n. 1. littera A. C. G. L. de lat. 11. v. 12. & ref. 76. n. 8. Palm. Nep. allegat. 107. n. 2. Rot. dec. 98. n. 20. 19. rec.

Absque eo, quod contrarium siadere posset dictio & utiliter in precepto investiendi apposta, quasi quod ea viri continetur invenitum fieri debere in stabilibus vel maiore, vel latere aqualem fructum redirentibus & quippe illa dictio designat solum premium esse investendum in bonis fructibus ad exclusionem eorum, quae nullum redderent fructum; non autem quid bona aqualem fructus necessarii esse debeat. Idque pars ponderando, quod prius constitutio juber, premium una cum augmentatione deponi, ac deinde illud utiliter investiri: unde utilitas restricta est intra premium jam depositum, & ab illa defundita venit, non autem indefinite consideranda, praesertim quia in altero casu affectionatio rei emphyteutica, Pontifex non demandavit emphyteutae depositum pretii, ejusque investimentum, sed direxte traditionem rei stabilius ut ita indicatur, in illo tantum casu & qualis redditus necessitatem imposuisse.

Quod etiam comprobant tam dicta parificatio bonorum Ecclesiae cum fideicommissariis, ad qua illa dictio assister - modo referunt, ac proinde aquiliter determinant, l. tam hoc iure, ff. vulgar. & pupill. quam & fortius sequentia constitutionis verba, in quibus dispository fuit quod venditio ad Ecclesiae facta modo prescripto, nequaquam rescindit, aut impugnari possit prae-textu iniuritatis Ecclesiae. Hinc enim venditio, praecognitione fuisse causum, quo ab hujusmodi venditione damnum Ecclesie irrogatur, & quidem in fructibus, (dum respectu capitalis verificari non poterat; ex quo integrum illius pretii depositum, una cum augmentatione etiam duodecima pars fuerat demandatum) & tamen noluit summus Pontifex illius prae-textu retractari posse venditionem, quam publico beneficio permeritat.

Nec urget, quod per dictiorem - militer - particularem legem iuri dispositioni conformare voluerit, juxta quam, ut alienio ad Ecclesiae facta sulfuret, necessaria est utilitas, nedum in pretio, sed etiam in fructibus, Redoan. de rebus Ecclesiae non alienari. q. 20. n. 199. Corrad. in prax. dispensat. lib. 9. cap. 5. n. 52. Rota de execut. litterar. Apofol. lib. 1. cap. 4. n. 3. 14. Omisso enim, quod hoc argumentum non probaret assumptum: nam juxta illud nec sufficeret & qualitas redditus, sed major esse debet, quod tamen non Monasterium, aut ullus alius unquam pretendit; tunc si responde, quod in eau voluntariae venditionis, in quo loquuntur auctoritates proxime allegata, nulla intercedit publica utilitas, qua-

privata Ecclesia commodo praeferenda veniat, dum emens ad Ecclesia voluntarie vendente obligatus non est ad adficandum, ad quod est contra tenet emens mediante retractu coercitivo, ita ut publica utilitas ad fiduciam refutandam relevet emptorem ab onere tradendis fundum, aequalis redditus, verum etiam opereatur, ne dannum Ecclesie attendi debeat, ut in dicto voto Camerali dec. 413. n. 27. p. 12. rec.

Et de facto in eadem Constitutione legitur specifica derogatio Extravagan. - ambitiose cupiditate - de rebus Eccles. non alienis, que poita coactione ad vendendum necessaria non erat, nisi ad effectum, ne venditor prae-textu refutantia illa prejudicari, & sic dicto Extravaganti contraria, revoca- 12 retur, ut in superiori s. quod etiam.

Conformat his omnibus altera constitutionis pars in s. 23. aperte disponens: omnia & singula que supra statuta sunt, si quando in aliquo casu decorum sensu controversia contingat in eam partem interpretanda esse, quod ad Urbis ornatum magis facere videbitur. - Quamobrem cum declaratio necessaria tem excludens tradendae rei quod fructus equalis, circa dubium sit magis urbis ornatus profutura, in aliis sensu nobis ire non licet. Gratian. dist. 452. n. 44. cum seq. Rot. dec. 143. n. 14. cum sub. seq. apud Pacine. de Salv. interdict. & firmatum fuit in dicto Camerali dec. 538. n. 13. p. 13. praesertim facultate subtili ipsa constitutio per clausam fulata, decretrumque irritans immediate apposuit, ut propositum dictum votum. n. 14. & 16.

Posito ex premis, quod stabile Ecclesie tradenda pars 14 fructus esse non debeat, facilis fuit resolutio, quod Constitutionis forma fatis ad impleta remaneat, prout investimento etiam in locis montium Cameralium, non vacabilium, cum ita ad omnes effectus pro stabilibus & immobilibus habentur, Pacifice de Salvian. insp. 3. cap. 2. n. 650. & seq. Contra bell. ad. bull. regim. cap. 34. art. 28. & n. 12. usque ad fin. Car. 15 din. de Luca de regul. dist. 143. sub. num. 2. cum cateris lato calamo collectis per R. P. D. meum Anafidum in tract. de commerc. & mercatur. dist. 95. n. 10. cum seq. & in hic praesertim terminis in d. voto Camerali dec. 413. n. 72. & seq. p. 12. rec. Potissimum quia summus Pontifex ab hujusmodi investimento non abhorruit, dum illud in s. 18. positive admittit in certa casu, ibi emanante ex ipso proprio vel loca montium non vacabilium, vel alia bona immobilia.

Imo perennis omnibus circumstantiis reputari potest non minus propriae investmentum fieri debere in stabilibus vel maiore, vel latere aqualem fructum redirentibus & quippe illa dictio designat solum premium esse investendum in bonis fructibus ad exclusionem eorum, quae nullum redderent fructum; non autem quid bona aqualem fructus necessarii esse debeat. Idque pars ponderando, quod prius constitutio juber, premium una cum augmentatione deponi, ac deinde illud utiliter investiri: unde utilitas restricta est intra premium jam depositum, & ab illa defundita venit, non autem indefinite consideranda, praesertim quia in altero casu affectionatio rei emphyteutica, Pontifex non demandavit emphyteutae depositum pretii, ejusque investimentum, sed direxte traditionem rei stabilius ut ita indicatur, in illo tantum casu & qualis redditus necessitatem imposuisse.

Quod etiam comprobant tam dicta parificatio bonorum Ecclesiae cum fideicommissariis, ad qua illa dictio assister - modo referunt, ac proinde aquiliter determinant, l. tam hoc iure, ff. vulgar. & pupill. quam & fortius sequentia constitutionis verba, in quibus dispository fuit quod venditio ad Ecclesiae facta modo prescripto, nequaquam rescindit, aut impugnari possit prae-textu iniuritatis Ecclesiae. Hinc enim venditio, praecognitione fuisse causum, quo ab hujusmodi venditione damnum Ecclesie irrogatur, & quidem in fructibus, (dum respectu capitalis verificari non poterat; ex quo integrum illius pretii depositum, una cum augmentatione etiam duodecima pars fuerat demandatum) & tamen noluit summus Pontifex illius prae-textu retractari posse venditionem, quam publico beneficio permeritat.

Ei ita omnibus DD. suffragantibus &c. utraque parte informantem &c.

R. P. D. P. I. O.

Romana Fideicommissi de Avila,
Veneris 2. Maii 1698.

ARGUMENTUM.

Multiplicata est Testatorum injunctum, qui non adimplevit, tenetur ad damnam, & interesse: nec potest se tueri per viam compensationis, cui resistit voluntas disponit. Ut usus legalis patri competens, intelligit prohibitus ex conjecturis, prudentis Judicis arbitrio approbandis. Qui de jure tenerat ad alimenta, donans censetur si non

si non fuerit protestatus de animo compensandi. Bona que ex causa necessaria subducta sunt ex fideicommisso, licet fuerint redempta, sunt libera, quando redimens illa la acquirebit pro se, & hereditibus.

S U M M A R I U M.

Heres tenetur ad refractionem dannorum & interest, si multiplicum est & testator demandatur non adimplevit. Alimenta praesita censetur cum animo compensandi quando concursit causa donationis exclusiva; quando tamen, qui illa praesita, tenetbar de jure, nisi expressa fuerit protestatus de intentione compensandi, domino intellegitur, n. 4.

Compensatio non habet lucrum, quando Testator voluntas re-sistit.

Fructus non debentur patri, quando Testator volunt quid filius fructus fructibus absque illo onere, & servitute.

In bonis adventiis iusti datur patri usufructus: nullus dat probatio Testatoris, n. 7. brevis inducenda sufficiente conjecturae a prudentis Judicis arbitrio approbanda, n. 8. Conjectura est, quando pater fuit gravatus ad dandum bona filiis, ut illis disponere valent, n. 9. Et 10. Altera est, si Testator volunt, quid filii liber, & ad eorum voluntatis placitum, bona fructus possint, n. 11. n. 21.

Creditum hereditis cum defuncto remanserit confusum per adiutorium factum abque inventario: nullus inter coheredes, a quo cum aliquo non fuit confessum inventariuum, n. 14.

Fructus bona fide percipi non sunt restituendi: quando tamen iustulus redirentur ad non titulatum, sunt restituendi, & n. 17. quando id versetur, n. 18.

Scientia testamenti non inducit scientiam fideicommissi, cun-que qualitatibus.

Bona fideicommissi quando fuerint alienata pro dimittendis creditoribus, arque adeo ex causa necessaria, non potest considerari culpa in alienante, proper quam fructus rei alienata sunt restituendi. Alienata ex causa necessaria, & deinde redempta, non redens ad fideicommissum, quando redimunt illa acquisitum pre se, nisi que hereditibus, n. 20.

D E C I S I O N I V.

Consuet Rota sub die 13. Febr. anni 1696. hereditatem Jacobi teneri ad fructus, seu damna & interesse pro multiplici non confessuque ad etatem annorum 20. pro summa liquidanda per peritum: nec non Petrum Paulum non teneri ad restitutionem fructuum Domus, & Cafalis, & dandam esse immunitatem Lucae Antonio Vine, pro novem ex duodecim uncis, ut ex decisione defuper edita: cuus fundamenta cum in hodierna auctoritate novo examini subiecta fuerint, adeo firma DD. via sunt, ut merito in decisus peritendum esse putaverint.

Iterum quippe respectu prima pars praesae resolutionis subfictis potissimum ratio quod nec cum Jacobus ex precio retrahendo avenditione Vineae, & mobilium, iuxta praecipuum Testatoris, multiplicum non conferret, exploratoriis iuris est, quod in penum obsoverat oneris, condemnari debet illius hereditas ad refractionem dannorum & interest, in ea quantitate, in qua fructus ex demandato multiplici fuissent percepti, ut per tex. in l. 1. f. 1. f. 2. non dividuntur, ff. de verbis obligat. dixit Rot. dec. 207. n. 1. p. 19. rec. & nos. 12. v. 1. f. 1. f. 2. & 1. f. 3. & 1. f. 4. & 1. f. 5. & 1. f. 6. & 1. f. 7. & 1. f. 8. & 1. f. 9. & 1. f. 10. & 1. f. 11. & 1. f. 12. & 1. f. 13. & 1. f. 14. & 1. f. 15. & 1. f. 16. & 1. f. 17. & 1. f. 18. & 1. f. 19. & 1. f. 20. & 1. f. 21. & 1. f. 22. & 1. f. 23. & 1. f. 24. & 1. f. 25. & 1. f. 26. & 1. f. 27. & 1. f. 28. & 1. f. 29. & 1. f. 30. & 1. f. 31. & 1. f. 32. & 1. f. 33. & 1. f. 34. & 1. f. 35. & 1. f. 36. & 1. f. 37. & 1. f. 38. & 1. f. 39. & 1. f. 40. & 1. f. 41. & 1. f. 42. & 1. f. 43. & 1. f. 44. & 1. f. 45. & 1. f. 46. & 1. f. 47. & 1. f. 48. & 1. f. 49. & 1. f. 50. & 1. f. 51. & 1. f. 52. & 1. f. 53. & 1. f. 54. & 1. f. 55. & 1. f. 56. Cald. de refit. in integr. ad 1. f. curatorem, ver. lef. s. 143. usque ad 148. Andreol. contr. 224. n. 1. quodque fatus si quod non quod confundat ex conjecturis, & argumentis a prudenti Judice arbitrio approbandis, de voluntate relinquientis prohibendi patris acquisitionem usus fructus adventiciorum filii, Surd. de alimento. s. 2. q. 15. n. 24. Cutel. de donat. trac. 2. d. 3. part. 1. num. 9. plene Andreol. loc. max. cir. n. 1. Glur. ad confundend. Mezan. capi. 7. gloss. 3. numer. 21. Calt. ubi supra num. 56. Pascal. de patr. potest. part. 1. cap. 3. n. 38. Altograd. conf. 50. num. 236. lib. 1. Saminiat. contr. 17. num. 21. contr. 18. num. 12. & contr. 85. & num. 22. usque ad fin. Cald. loc. citat. num. 145. versus, qua conclusio, Rot. cor. 1. Greg. dec. 443. num. 5. in recent. dec. 547. n. 4. & dec. 140. n. 3. part. 18.

Porro in hypothesi praesentis casus non desiderantur conjectura liquido suadentes exclusionem patris a legali comando usufructus, eidem alioquin ei debito, in legato filii facto, cum prima infusione ex eo, quod Hieronymus post legem, ut sunt tex. in archib. excipit. C. de bon. qua liber & in archib. ut licet mariti & aviki, in princ. collat. 8. & firmant. Jaf. in 1. cum filia n. 117. f. de legat. 1. Gratian. dist. 4. c. 17. & seq. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. 19. num. 30. & seq. Calt. contr. iur. lib. 1. n. 3. num. 55. & 56. Cald. de refit. in integr. ad 1. f. curatorem, ver. lef. s. 143. usque ad 148. Andreol. contr. 224. n. 1. quodque fatus si quod non quod confundat ex conjecturis, & argumentis a prudenti Judice arbitrio approbandis, de voluntate relinquientis prohibendi patris acquisitionem usus fructus adventiciorum filii, Surd. de alimento. s. 2. q. 15. n. 24. Cutel. de donat. trac. 2. d. 3. part. 1. num. 9. plene Andreol. loc. max. cir. n. 1. Glur. ad confundend. Mezan. capi. 7. gloss. 3. numer. 21. Calt. ubi supra num. 56. Pascal. de patr. potest. part. 1. cap. 3. n. 38. Altograd. conf. 50. num. 236. lib. 1. Saminiat. contr. 17. num. 21. contr. 18. num. 12. & contr. 85. & num. 22. usque ad fin. Cald. loc. citat. num. 145. versus, qua conclusio, Rot. cor. 1. Greg. dec. 443. num. 5. in recent. dec. 547. n. 4. & dec. 140. n. 3. part. 18.

Nec emendatio horum dannorum & interest, passum non expletum multiplicum, evitari potest, opposita exceptione, quod si facienda compensatio cum alimentis dandam esse immunitatem Lucae Antonio Vine, pro novem ex duodecim uncis, ut ex decisione defuper edita: cuus fundamenta cum in hodierna auctoritate novo examini subiecta fuerint, adeo firma DD. via sunt, ut merito in decisus peritendum esse putaverint.

Et altera pariter efficacissima deprehenditur ex efficiatis verbis, cum quibus ejusmodi dispositio legitur concepta, nimirum quid legatarum libere, & ad eorum voluntatis placitum bonis legatis frui possint: qua quidem loquendi forma, dubio procul, patrem alii usufructus excludere volueret, Surd. 259. n. 17. & 18. Bals. de patr. potest. s. 5. n. 99. conf. Merlin. Pignatell. contr. 29. n. 26. lib. 7. Card. de Luca d. disc. 60. n. 5. Manz. disc. 43. n. 6. & 7. & rec. p. 18.

Et optimae certe ratione: nam si contrarius intellectus recipiendus foret, sequerentur, quod bona legata libere ad legatorum non pervenire, & consequenter inutilis esset dispositio, & tamen ex conjecturata mente tenuit testans potius usufructus interdictus intelligi debet, quam quod dispositio

nerint, hinc palam fit non esse locum petita compensatio- ni ob resistentiam voluntatis testatoris, qui proprietatem tantum usque ad statutum tempus videtur legasse, ut notant Paris. conf. 130. num. 2. lib. 1. Modern. Bersan. de compensat. cap. 2. g. 7. num. 20.

Aut vero quæstio prætentis compensationis vertitur super fructibus, qui percipi poterant à legatariis post praesentiam etatem, & post completum investitementum, & ex duplice, ac quæ valida responsum, submovet difficultas. Prima scilicet, quod cum versetur non in extraneo alitore, sed in eo qui ex iuri dispositio ad alimentorum subministracionem obstringitur, præmissa regularis propositio suam obtinet declarationem, ut nempe non procedat, nisi expref- sit, qui alii, de alimentis compensandi proteffetur, quod cum facere omisit Jacobus, censeri ideo deber voluisse alimento elargiri, Gerfinus conf. 79. per rot. & Surd. ubi fuit. 6. q. 1. n. 21.

Altera autem est, quod Testator dispositio, quod post d. etatem 20. annum, filii Jacobi libere frui possent fructibus multiplicitis, & aquo ullo onere, & servitute: Quapropter si admittenda esset compensatio, eludetur utique suum premium Testatoris Judicium, & contra eum tamquam ac benignam mentem, Legatarii adeo insigni compensationis onere, & servitute pragmaventur, ut bene perpendicular Card. de Luca de servit. d. disc. 60. n. 5. Manz. conf. 43. n. 7. in fin.

Minusque sublata ex iis compensationis exceptione, o- biciavat, pried. legatum, non in plenum, sicut ante ve- teri jure fuerat sanctum, sed usque ad usum fructum patrii suscepit quantum, ut statut Justinian. in l. cum oportet, Cod. de bon. quis. tiber. 6. n. 1. Minz. conf. 43. n. 7. in fin.

Premis enim, quod ex ipsa Juris sanctione, ac ex communis traditione, bona ealege & con dirione filio reliqui possunt, ut patr. super eis non acq uiratur usufructus, eo quia provisio hominis cessare facit specialem provisionem 7 legis, ut sunt tex. in archib. excipit. C. de bon. qua liber & in archib. ut licet mariti & aviki, in princ. collat. 8. & firmant. Jaf. in 1. cum filia n. 117. f. de legat. 1. Gratian. dist. 4. c. 17. & seq. Molin. de primog. Hispan. lib. 1. 19. num. 30. & seq. Calt. contr. iur. lib. 1. n. 3. num. 55. & 56. Cald. de refit. in integr. ad 1. f. curatorem, ver. lef. s. 143. usque ad 148. Andreol. contr. 224. n. 1. quodque fatus si quod non quod confundat ex conjecturis, & argumentis a prudenti Judice arbitrio approbandis, de voluntate relinquientis prohibendi patris acquisitionem usus fructus adventiciorum filii, Surd. de alimento. s. 2. q. 15. n. 24. Cutel. de donat. trac. 2. d. 3. part. 1. num. 9. plene Andreol. loc. max. cir. n. 1. Glur. ad confundend. Mezan. capi. 7. gloss. 3. numer. 21. Calt. ubi supra num. 56. Pascal. de patr. potest. s. 5. n. 99. conf. Merlin. Pignatell. contr. 29. n. 26. lib. 7. Card. de Luca d. disc. 60. n. 5. Manz. disc. 43. n. 6. & 7. & rec. p. 18.

Et altera pariter efficacissima deprehenditur ex efficiatis verbis, cum quibus ejusmodi dispositio legitur concepta, nimirum quid legatarum libere, & ad eorum voluntatis placitum bonis legatis frui possint: qua quidem loquendi forma, dubio procul, patrem alii usufructus excludere volueret, Surd. 259. n. 17. & 18. Bals. de patr. potest. s. 5. n. 99. conf. Merlin. Pignatell. contr. 29. n. 26. lib. 7. Card. de Luca d. disc. 60. n. 5. Manz. disc. 43. n. 6. & 7. & rec. p. 18.

Et optimae certe ratione: nam si contrarius intellectus recipiendus foret, sequerentur, quod bona legata libere ad legatorum non pervenire, & consequenter inutilis esset dispositio

E 2 inu-

